

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 281/2020-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Martina Vernarského a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Roberta Šorla v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti ZENEKAR, s. r. o., Karloveská 32, Bratislava, IČO 45 435 057, zastúpenej advokátskou kanceláriou Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Baláž, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžfk 4/2019 z 26. februára 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti ZENEKAR, s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžfk 4/2019 z 26. februára 2019 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžfk 4/2019 z 26. februára 2019 z r u š u j e , v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a p r i k a z u j e m u , a b y v o v e c i k o n a l .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradiť obchodnej spoločnosti ZENEKAR, s. r. o., trovy konania v sume 415,51 € (slovom štyristopätnásť eur a päťdesiatjeden centov) na účet jej právnej zástupkyne advokátskej kancelárie Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 281/2020-12 zo 4. augusta 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti ZENEKAR, s. r. o., Karloveská 32, Bratislava, IČO 45 435 057 (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou Benkóczki, Baláž – advokáti, s. r. o., 29. augusta 36A, Bratislava (ďalej len „advokátska kancelária“), v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Juraj Baláž (ďalej len „právny zástupca“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Sžfk 4/2019 z 26. februára 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že *«Rozsudkom zo dňa 14.06.2017, č.k.: 2S/82/13-117 Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu sťažovateľa, ktorou*

sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia Finančného riaditeľstva SR č.k.: 1100302/1/56920/2013/5062-r zo dňa 08.02.2013.

Proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14.06.2017, č.k.: 2S/82/13-117 podal sťažovateľ v zastúpení právnym zástupcom kasačnú sťažnosť.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 2Sžfk/4/2019 zo dňa 26.02.2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) bolo o kasačnej sťažnosti sťažovateľa rozhodnuté tak, že Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť odmietol...

... Odmietnutie kasačnej sťažnosti sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky odôvodnil tým, že kasačná sťažnosť nebola v danom prípade spísaná a podaná advokátom, nakoľko splnomocnenie sťažovateľa pre advokáta je neskoršieho dátumu ako je dátum uvedený na spísanej kasačnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu správneho orgánu. Preto neboli splnené zákonné podmienky podľa § 449 ods. 1 SSP a tento nedostatok nie je možné zhojiť doložením plnej moci pre advokáta pre kasačné konanie s neskorším dátumom ako je dátum na kasačnej sťažnosti. Z toho dôvodu nebola podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky splnená osobitná podmienka konania o kasačnej sťažnosti podľa § 449 SSP.

Sťažovateľ považuje vyššie uvedený záver za nesprávny.

Ako je zrejmé zo súdneho spisu, sťažovateľ bol od počiatku celého konania zastúpený tým istým právnym zástupcom a to na základe plnej moci zo dňa 03.04.2013...

... Podľa tejto plnej moci bol právny zástupca oprávnený zastupovať sťažovateľa pri všetkých právnych a procesných úkonoch vo veci podania žaloby proti rozhodnutiu Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky č. 1100302/1/56920/2013 5062-r zo dňa 08.02.2013 vrátane podávania riadnych opravných prostriedkov ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov.

Na základe uvedenej plnej moci právny zástupca sťažovateľa spísal a dňa 09.10.2017 aj podal kasačnú sťažnosť.

Kasačná sťažnosť je ako opravný prostriedok zaradená do piatej časti prvej hlavy Správneho súdneho poriadku. Nie je a ani nebolo žiadnych pochyb, že právny zástupca sťažovateľa bol po celý čas riadne splnomocnený na podané kasačnej sťažnosti, a to bez potreby ďalšej osobitnej plnej moci udelennej od sťažovateľa.

Sťažovateľ dáva do pozornosti Ústavného súdu Slovenskej republiky nasledovné skutočnosti.

Dňa 26.06.2018 doručil Krajský súd v Bratislave právnenému zástupcovi sťažovateľa Výzvu na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 11.09.2018 doručil Krajský súd v Bratislave právnenému zástupcovi sťažovateľa Vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti.

Dňa 19.12.2018 doručil Krajský súd v Bratislave právnenému zástupcovi sťažovateľa Výzvu, aby tento doložil súdu originál plnomocenstva osobitne udeleného na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti.

Z vyššie uvedeného podľa sťažovateľa vyplývajú nasledovné skutočnosti.

Súd nikdy sťažovateľa ani jeho právneho zástupcu nevyzval na doloženie plnej moci na spísanie a podanie kasačnej sťažnosti, ale len na konanie o kasačnej sťažnosti, ako to vyplýva z Výzvy zo dňa 17.12.2018.

Hoci plná moc na zastupovanie sťažovateľa právnym zástupcom bola a je po celý čas v súdnom spise vrátane oprávnenia na podanie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov, sťažovateľ cestou právneho zástupcu doložil Krajskému súdu v Bratislave na jeho výzvu osobitnú plnú moc na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti.

Je teda zrejmé, že sťažovateľ bol po celý čas konania riadne zastúpený právnym zástupcom - advokátom, a to tak pri spísaní a podaní kasačnej sťažnosti ako aj počas konania o kasačnej sťažnosti. Sťažovateľ navyše vychádzal z Výzvy správneho súdu a touto sa riadil, pričom súdu doložil plnú moc v takom znení na aké bol vyzvaný...

... Pokiaľ mal súd za preukázané, že právny zástupca sťažovateľa môže prijímať písomnosti za sťažovateľa, musel mať preukázané jeho zastúpenie aj na iné úkony vrátane spísania a podania kasačnej sťažnosti. Správny súd zaslal právnenému zástupcovi výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, dokonca mu zaslal aj vyjadrenie žalovaného. Až následne ho vyzval na doloženie plnej moci na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti.

Všetky vyššie uvedené skutočnosti boli a museli byť zrejmé aj Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý sa zjavne nedostatočným spôsobom oboznámil s pôvodnou plnou mocou, ktorá bola právnenému zástupcovi udelená dňa 03.04.2013, pričom zjavne prehliadol úkony správneho súdu pred predložením veci na rozhodnutie na Najvyšší súd Slovenskej

republiky voči právnomu zástupcovi sťažovateľa, z ktorých je zrejmé, že s ním súd koná ako s riadnym zástupcom.

Nad rámec vyššie uvedeného je tiež z postupu sťažovateľa voči súdom zrejmá vôľa sťažovateľa, a to byť po celý čas zastúpený právny zástupcom, ktorého si zvolil a poveril dňa 03.04.2013. Sťažovateľ udelil právnomu zástupcovi plnú moc na zastupovanie v konkrétnom konaní o konkrétnej kasačnej sťažnosti, na podanie ktorej predtým svojho právneho zástupcu riadne splnomocnil.

Dôkaz : Plná moc zo dňa 20.12.2018

Najvyšší súd Slovenskej republiky v danej veci nielenže konal až prehnane formálne, kedy sa obmedzil len na dátum udelenia plnej moci, ale konal aj zjavne nesprávne a nezákonne, keď prehliadol skutočnosť, že sťažovateľ na podanie kasačnej sťažnosti ako opravného prostriedku svojho právneho zástupcu už v minulosti splnomocnil.»

3. Sťažovateľka žiada finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 €, ktoré odôvodňuje tým, že „Takýto nezákonný postup súdu, ktorý nerešpektuje zákon a základné práva sťažovateľa, najmä na takej vysokej úrovni hierarchie súdov, kde sa prirodzene očakáva a predpokladá vysoká miera odbornosti, potiera podľa sťažovateľa princípy právnej istoty a princíp spravodlivého súdneho konania. Na základe daného postupu navyše dochádza k opätovnému predlžovaniu celého konania, a nutnosti domáhať sa ochrany práv na Ústavnom súde SR.“

4. Sťažovateľka žiada ústavný súd, aby prijal nález v znení:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní vedenom pod spis. zn. : 2Sžfk/4/2019 Uznesením zo dňa 26.02.2019 porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj práva zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 36 ods. 1, ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 2Sžfk/4/2019 zo dňa 26.02.2019 sa v plnom rozsahu zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi sa v súlade s čl. 127 ods. 3 Ústavy SR priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- eur, ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť sťažovateľovi na jeho účet do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia v celkovej výške 415,51 Eur (2 úkony právnej pomoci á 163,33 Eur + 2 x 9,80 Eur režijný paušál + 20% DPH) na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, replika sťažovateľky

5. Najvyšší súd sa k prijatiu ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyjadril vo svojom stanovisku z 9. septembra 2020 takto: *„Ústavnú sťažnosť sťažovateľa považuje najvyšší súd za nedôvodnú a má za to, že uznesením sp. zn. 2Sžfk/4/2019 zo dňa 26. februára 2019 neboli porušené ústavné práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie, prístup k súdu a na súdnu ochranu. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na ust. § 449 ods. 1 SSP, v ktorom je upravené povinné právne zastúpenie sťažovateľa advokátom v konaní o kasačnej sťažnosti a povinnosť, aby kasačná sťažnosť sťažovateľa bola spísaná advokátom. Vo veci sp. zn. 2Sžfk/4/2019 nebolo možné aplikovať ust. § 449 ods. 2 SSP, kedy ustanovenia o povinnom zastúpení pri spísaní kasačnej sťažnosti a konaní pred kasačným súdom neplatia.*

... Krajský súd v Bratislave v rozsudku č. k. 2S/82/13-117 zo dňa 14. júna 2017 riadne poučil účastníkov správneho súdneho konania o povinnom právnom zastúpení v konaní o kasačnej sťažnosti, ako aj povinnosti spísania kasačnej sťažnosti a iných podaní sťažovateľa v kasačnom konaní advokátom podľa § 449 SSP. Napriek uvedenej skutočnosti bola kasačná sťažnosť sťažovateľa spísaná advokátskou kanceláriou Benkóczki, Baláž - advokáti, s.r.o. bez doloženia osobitnej plnej moci na zastupovanie v konaní pred kasačným súdom a spísanie kasačnej sťažnosti. Až na základe výzvy konajúceho krajského súdu, ktorý postupom podľa § 450 SSP odstraňoval vady konania podľa § 449 SSP a vyzval sťažovateľa na doloženie osobitnej plnej moci pre zvoleného advokáta na spísanie kasačnej sťažnosti a na zastupovanie v kasačnom konaní, s poučením o následkoch, sťažovateľ predložil plnú moc pre advokátsku kanceláriu Benkóczki, Baláž - advokáti, spol. s.r.o. datovanú dňom 20. decembra 2018, resp. dňom 02. januára 2019 (rozdielny dátum sťažovateľa

a advokáta), teda iba pre kasačné konanie a nie aj na spísanie kasačnej sťažnosti zo dňa 09. októbra 2017.

... kasačná sťažnosť sťažovateľa bola spísaná ako právnym zástupcom advokátskou kanceláriou Benkóczki, Baláz - advokáti, s.r.o. a podaná dňa 09. októbra 2017, čo je jednoznačne preukázané... Následne bola na základe výzvy konajúceho krajského súdu doručená plná moc pre kasačné konanie zo dňa 20. decembra 2018. V konaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľa bol najvyšší súd prioritne povinný skúmať, či sú splnené náležitosti kasačnej sťažnosti vrátane toho, či je kasačná sťažnosť spísaná riadne splnomocneným advokátom (§ 449 ods. 1 SSP). Zákonodarca sa v ust. § 449 ods. 1 SSP neuspokojil len so stanovením povinného zastúpenia advokátom počas celého konania pred kasačným súdom, ale v zmysle koncentračnej zásady zdôraznil požiadavku, aby kasačná sťažnosť bola advokátom už spísaná, a tým dal najavo, že prevzatie zastúpenia sťažovateľa až po podaní kasačnej sťažnosti predstavuje nedostatok procesnej podmienky konania podľa § 449 SSP, ktorý nie je možné odstrániť.

I keď z predloženej kasačnej sťažnosti sťažovateľa vyplýva jeho zastupovanie právnym zástupcom, vzhľadom na to, že kasačné konanie predstavuje osobitný druh konania a kasačná sťažnosť mimoriadny opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho súdu, v konaní pred kasačným súdom je potrebné predložiť osobitnú plnú moc na zastupovanie sťažovateľa priamo už pri spísaní kasačnej sťažnosti. Nepostačuje pritom, tak ako sa to sťažovateľ snaží navodiť, všeobecná plná moc udelená v konaní pred správnym súdom, vrátane všeobecného splnomocnenia na podávanie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov.

... advokátska kancelária Benkóczki, Baláz - advokáti, s.r.o. nepredložila plnú moc, ktorá by ju oprávňovala podať kasačnú sťažnosť proti rozhodnutiu krajského súdu v mene žalobcu, vrátane spísania kasačnej sťažnosti, a to vzhľadom na dátum udelenia plnej moci 20. decembra 2018 a dátum spísania (podania) kasačnej sťažnosti 09. októbra 2017.

... k odmietnutiu kasačnej sťažnosti došlo z dôvodu, že advokátska kancelária Benkóczki, Baláz - advokáti, s.r.o. nepredložila relevantnú plnú moc, ktorá by ju oprávňovala na spísanie kasačnej sťažnosti v mene, a to i napriek výzve konajúceho krajského súdu o doloženie plnej moci, ktorá ku kasačnej sťažnosti nebola fyzicky pripojená. Z tohto dôvodu nie je možné konštatovať, že postupom najvyššieho súdu došlo k odmietnutiu

spravodlivosti, pochybenie právneho zástupcu žalobcu je možné kompenzovať nárokom účastníka konania voči príslušnému advokátovi na náhradu škody, nie však zrušením rozhodnutia kasačného súdu, ktoré je zákonné, riadne zdôvodnené a plne rešpektujúce právnu úpravu povinného zastúpenia účastníka konania advokátom pri spísaní kasačnej sťažnosti a v kasačnom konaní.

Najvyšší súd Slovenskej republiky netrvá na ústnom pojednávaní vo veci a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

6. Sťažovateľka v rámci svojej repliky doručenej ústavnému súdu 28. septembra 2020 k vyjadreniu najvyššieho súdu z 9. septembra 2020 uviedla, že netrvá na ústnom pojednaní veci a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Zároveň uviedla, že zotráva v plnom rozsahu na podanej ústavnej sťažnosti a uvedené vyjadrenie najvyššieho súdu považuje za bezpredmetné.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom

je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13, § 16 až § 28, § 32 až § 248, § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny sa každý môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

14. Podľa čl. 36 ods. 2 listiny kto tvrdí, že bol ukrátený na svojich právach rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takého rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nemožno vylúčiť preskúmavanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd podľa Listiny.

15. Podľa § 449 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom.

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie [obdobne § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

17. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. To, že je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, neznamená, že je jediným orgánom, ktorý má chrániť ústavnosť. Rovnako odkaz na koncepciu materiálneho právneho štátu nie je len deklaráciou, ale naopak, imperatívom, ktorým sa musí riadiť aj všeobecné súdnictvo (III. ÚS 146/2019). Všeobecný súd teda bezpochyby musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci spomínanej koncepcie materiálneho právneho štátu.

19. Predmetom konania *sensu stricto* je otázka povinného právneho zastúpenia v rámci správneho súdnictva, konkrétnejšie právneho zastúpenia v rámci štádia konania o kasačnej sťažnosti. Ústavný súd si plne uvedomuje, že každé súdne konanie musí fungovať podľa presne stanovených pravidiel, ktoré nachádzame v procesných kódexoch. Je namieste očakávať, že primárne v konaniach, kde zákon požaduje obligatórne zastúpenie advokátom, bude proces plynulejší, lebo všetky zaangažované subjekty sú vedené právne kvalifikovaným profesionálom. To platí aj v správnom súdnictve, keďže konanie rozhoduje sudca, žalobca musí mať advokáta a správny orgán buď priamo zastupuje interný právnik, externý advokát alebo aspoň písomnú korešpondenciu vybavuje právne oddelenie. Potreba právnej erudície teda nestojí len na pleciach advokáta žalobcu, ale povinnosť právnu úpravu poznať a korektne ju interpretovať majú všetci zúčastnení. Jej rozloženie je proporcionálne.

20. Z rekapitulácie skutkového stavu a stanovísk účastníkov konania vyplýva, že prostredníctvom plnomocenstva z 3. apríla 2013 sťažovateľka splnomocnila advokátsku kanceláriu Kubincová, Benkóczi, Baláž – advokáti, s. r. o., na podanie správnej žaloby, konanie vo „veci“, a aby okrem iného „*podávala návrhy, riadne opravné prostriedky, mimoriadne opravné prostriedky*“. Kasačná sťažnosť je, ako aj sám najvyšší súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti uvádza, mimoriadnym opravným prostriedkom. Ústavnému súdu sa už v tomto kroku javí, že pre účely posúdenia formálnych podmienok nebolo potrebné ani len extenzívne interpretovať prejav vôle sťažovateľky, postačilo len čítať s porozumením. Vôľa je prejavovaná jasne, zrozumiteľne a výslovne.

21. Ústavný súd sa stotožňuje s najvyšším súdom v tom, že konanie o kasačnej sťažnosti je osobitným druhom konania, z ústavnoprávneho hľadiska však nemôže akceptovať interpretačný prístup najvyššieho súdu, ktorým dospel k záveru, že advokátska kancelária, zastupujúca sťažovateľku, musí pre spísanie kasačnej sťažnosti a zastupovanie sťažovateľky v kasačnom konaní disponovať osobitným plnomocenstvom. O to viac, keď to text zákona pre kasačné konanie osobitne nevyžaduje. Súčasťou súdneho spisu pôvodne vedeného na krajskom súde je relevantná plná moc kryjúca aj kasačnú sťažnosť. Jej bezchybnosť bola odobrená aj samotným prvostupňovým správnym súdom, keď na jej základe pripustil právne zastúpenie pred krajským súdom.

22. Ústavný súd je vo svojej rozhodovacej činnosti dlhodobým odporcom neodôvodneného formalizmu (IV. ÚS 1/02). Nie je možné, aby si akékoľvek orgány vystupujúce v mene štátu (tobôž nie súdy) iniciatívne kreovali také požiadavky, ktorých cieľom bude výslovne sťažiť prístup účastníka konania k spravodlivému procesu. Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na okolnosti súdnej veci (formulácia plnomocenstva udeleného kvalifikovanému právnomu zástupcovi ešte pred podaním správnej žaloby) hodnotí požiadavku najvyššieho súdu, aby sťažovateľ na účel podania kasačnej sťažnosti uskutočnil osobitné splnomocnenie, ako prístup, ktorý nie je ústavne konformný. Je úlohou všeobecného súdu právo aplikovať a veci rozhodovať. Jeho úlohou teda *a contrario* nemôže byť hľadanie skratiek a formovanie doktrinálnych filtrov, ktoré síce umožnia jednoduchý procesný koniec, pritom však interpretačne a realizačne zužujú medze zákonov (čl. 51

ods. 1 ústavy), v rámci ktorých sa účastník konania môže domáhať svojho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy).

23. Podľa ustanovenia § 449 ods. 1 SSP kasačná sťažnosť musí byť spísaná advokátom (čo aj bola) a sťažovateľka musí byť v konaní o kasačnej sťažnosti zastúpená advokátom (čo tiež bola). V prípade kasačného konania teda právna úprava síce formuluje požiadavku zastúpenia advokátom, no nie požiadavku na výslovné znenie plnomocenstva. Ústavný súd pripomína povinnosť vykladať prejavy vôle primárne podľa ich obsahu, a teda zotrvávanie na presnej predstave znenia plnej moci je požiadavkou nadštandardnou.

24. Ústavný súd osobitne poukazuje na skutočnosť, že krajský súd so sťažovateľkou konal aj po podaní kasačnej sťažnosti prostredníctvom právneho zástupcu, ktorý pôsobil aj pred prvostupňovým správny súdom (výzva na zaplatenie súdneho poplatku, zaslanie vyjadrenia žalovaného ku kasačnej sťažnosti). V prípade nedostatku alebo absencie právneho zastúpenia by bolo zrejme logickejšie konať priamo s účastníkom konania a žiadať od neho preukázanie tejto procesnej podmienky. Problém so zdanlivým nedostatkom plnej moci vznikol až vo výzve zo 17. decembra 2018, keď krajský súd (na pokyn najvyššieho súdu) žiadal, aby mu sťažovateľka zaslala „*originál plnomocenstva osobitne udeleného na zastupovanie v konaní o kasačnej sťažnosti*“. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane judikoval, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (III. ÚS 123/2020).

25. Vo všeobecnosti považuje ústavný súd za potrebné konštatovať, že si uvedomuje fenomén častého vyzývania účastníkov konania zo strany súdov na predloženie listín nad rámec požiadaviek zákona. To, že účastníci konania takmer vždy zvolia cestu predloženia požadovaného (aj napriek tomu, že to považujú za nadbytočné), automaticky neznamená, že má súd pravdu. Znamená to len to, že u účastníka konania vyhral pragmatizmus nad zbytočnou konfrontáciou. Nemôžu teda platiť univerzálne alibi súdov spočívajúce

v odkaze na potrebnú erudíciu právneho zástupcu účastníka konania, keďže aj samotný sudca je činný v právnickom povolání. Stále platí a musí platiť, že *iura novit curia*.

V.

Zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

26. Na základe už uvedeného ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením boli porušené základné práva a práva sťažovateľky, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušuje, vec vracia najvyššiemu súdu a prikazuje mu, aby vo veci konal tak, ako je uvedené v bode 1 a 2 výroku tohto nálezu.

27. Zároveň ústavný súd rozhodol, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v posudzovanej kauze nie je dôvodné. V predmetnej veci je postačujúcim zadosťučinením samotné zistenie, že došlo k porušeniu garantovaných základných práv a vráteniu veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu v časti o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

28. Nevyhovujúci výrok dopadá aj na uplatnené právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Berúc do úvahy rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) *inter alia* vo veciach Ferrazzini v. Taliansko (sťažnosť č. 44759/98), Pellegrin v. Francúzsko (sťažnosť č. 28541/95), Company S. and T. v. Švédsko (sťažnosť č. 11189/84) ústavný súd sťažnosti vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyhovel. Predmetná vec podľa názoru ústavného súdu patrí výlučne do oblasti verejného práva a z uvedeného dôvodu ju nie je možné subsumovať pod kategóriu zásahu do „občianskych práv a povinností“, kde ESLP pripúšťa možnosť pôsobenia ochrany čl. 6 ods. 1 dohovoru.

VI.

Trovy konania

29. Ústavný súd rozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľke vznikli v konaní pred ústavným súdom.

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľky vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, vypracovanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 163,33 €, režijný paušál v sume dvakrát po 9,80 € a 20% DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 415,51 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2020

Martin Vernarský
predseda senátu